

**WOJEWODA
ŚWIĘTOKRZYSKI**

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI
w Kielcach
Oddział Obsługi Klienta

Wysł.
dnia **20. 05. 2024**

L.dz. zał.

Podpis

Kielce, dnia 15.05.2024 r.

Znak:PSZ.II.431.14.2024

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Pan Dariusz Kwaśniak
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie
Ul. J. Kilińskiego 49L
27-400 Ostrowiec Świętokrzyski

dotyczy: **wystąpienie pokontrolne**

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli w trybie zwykłym, która przeprowadzona została w Ośrodku Pomocy Społecznej w Bodzechowie, w dniach 25-26 kwiecień 2024 r.

Kontrola przeprowadzona została na podstawie:

- art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2024 r., poz. 177 t. j).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. Pani Elżbieta Paluch - Kierownik Oddziału (legitymacja służbowa nr 05), upoważnienie nr 271/2024 z dnia 05.04.2024 r.,
2. Pani Anna Konieczna - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 02), upoważnienie nr 270/2024 z dnia 05.04.2024 r. — inspektor kierujący zespołem inspektorów.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja 3 — letniego gminnego programu wspierania rodziny.
2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo—wychowawczych przez:
 - a) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
 - b) Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.
4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Okres objęty kontrolą: od 01.01.2023r. do dnia kontroli.

Integralną część wystąpienia pokontrolnego stanowi załącznik nr 1 przygotowany przez Kierownika Ośrodka, zawierający informacje z zakresu kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Organizacja pracy z rodziną na terenie gminy Bodzechów.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie jest jednostką organizacyjną gminy Bodzechów. Siedziba Ośrodka mieści się w budynku zlokalizowanym w Ostrowcu Świętokrzyskim przy ul. Jana Kilińskiego 49 L.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie funkcjonuje w oparciu o statut i regulamin organizacyjny. Statut Ośrodka ustanowiony został Uchwałą Nr LV/61/2022 Rady Gminy Bodzechów z dnia 27.06.2022 r. W dokumencie w § 3 pkt 2, ppkt. 7 wskazano, że ośrodek m.in. realizuje zadania wynikające z ustawy o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz w pkt. 10 zadania z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Regulamin Ośrodka stanowi załącznik do Zarządzenia Nr V/178/2022 Wójta Gminy Bodzechów z dnia 3 października 2022 r., w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie. W trakcie kontroli przeanalizowano dokument stwierdzając, że w § 13 wskazano zakres obowiązków asystenta rodziny, który należy uzupełnić o zapis art. 15 ust. pkt 13 a ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, który stanowi: „Realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem””. Natomiast w § 11 pkt 4 wpisano, że do zakresu obowiązków pracownika ds. realizacji świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego należy m.in.: „przyjmowanie wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wynikającego z ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”, kompletowanie i prowadzenie dokumentacji wymaganej do przyznania bądź odmowy przyznania w/w świadczenia, przygotowywanie decyzji, postanowień i zaświadczeń w formie pisemnej”.

Wójt Gminy Bodzechów Zarządzeniem Nr V/34/2023 z dnia 01.03.2023 r., upoważnił Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie do prowadzenia postępowania, a także wydawania decyzji administracyjnych, postanowień i zaświadczeń (**Zał. Nr 2**). Ponadto Wójt Gminy Bodzechów Zarządzeniem Nr IV/30/2018 z dnia 5 marca 2018 roku upoważnił na wniosek Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie trzech pracowników ds. świadczeń rodzinnych i świadczenia wychowawczego do prowadzenia postępowania z zakresu przyznawania, ustalania i wypłacania jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia żywego dziecka określonego w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r., o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem” (**Zał. Nr 3**).

Opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina Bodzechów posiadała opracowany 3-letni Gminny Program Wspierania Rodziny na

lata 2022-2024 przyjęty Uchwałą Nr XLIII/84/2021 z dnia 29 listopada 2021 r., Rady Gminy w Bodzechowie (Załącznik Nr 4).

W podstawie prawnej opracowania Programu wskazano ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dokument został opracowany przez pracowników Ośrodka, głównie w oparciu o dane własne związane z realizacją założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dokument, zgodnie z założeniem, stanowi propozycję możliwych do zrealizowania zadań w zakresie opieki nad dziećmi i rodziną w Gminie Bodzechów.

Diagnoza społeczna Gminy Bodzechów na lata 2018-2020 zawarta w dokumencie obrazuje ogólną liczbę mieszkańców gminy w podziale na lata, wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny. Zobrazowano najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie. Wskazano została liczba osób i rodzin objętych pomocą w ramach ustawy o pomocy społecznej, wskazano typy rodzin objętych pomocą społeczną wraz z wydatkami na świadczenia finansowe z dotacji celowej z budżetu państwa i liczbą świadczeń. Liczbę osób objętych programami „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, „Posiłek w szkole i w domu”. Wskazano liczbę rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w poszczególnych latach, która utrzymuje się na podobnym poziomie i przedstawiała się następująco: 2018 r. – 14 rodzin, 2019 r.- 14 rodzin, 2020 r. – 12 rodzin. Z analizy danych wynika, że w latach 2018-2020 liczba dzieci umieszczanych w rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo- wychowawczych spada: 2018 rok- 32 dzieci, 2019 rok - 24 dzieci i 2020 rok - 23 dzieci.

Z analizy dokumentu wynika, że adresatami Programu są mieszkańcy gminy Bodzechów, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych; rodziny niewydolne wychowawczo, wykazujące bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i niezaradne życiowo; rodziny żyjące w ubóstwie, w tym również dotknięte bezrobociem; osoby doświadczające przemocy w rodzinie: współmałżonkowie, dzieci i młodzież, osoby starsze i niepełnosprawne; sprawcy przemocy w rodzinie; dzieci i młodzież zagrożona niedostosowaniem społecznym; dzieci i młodzież wychowująca się w ramach instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej; rodziny zastępcze; rodziny wspierające; kadra instytucji, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych i innych podmiotów zajmujących się udzielaniem wsparcia rodzinom.

Z ogólnego wprowadzenia do Programu wynika, że został on opracowany aby kompleksowo wspierać rodziny.

W Programie nie dokonano analizy SWOT, która jest stosowana jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Pozwala wykorzystać zgromadzone informacje do opracowania strategii działania opartej na silnych stronach i szansach, przy jednoczesnym eliminowaniu bądź ograniczaniu słabych stron i zagrożeń. Głównym celem analizy jest określenie aktualnej pozycji problemów występujących w gminie, a wraz z tym opracowanie najlepszej strategii postępowania. Analiza SWOT powinna być opracowana w podziale na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- mocne strony: wszystko to co stanowi atut, przewagę, zaletę,
- słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę,
- szanse: wszystko to co stwarza szansę korzystnej zmiany,
- zagrożenia: wszystko to co stwarza niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

W Programie określono cel główny jakim jest „Wsparcie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej, które w efekcie ma doprowadzić do przywrócenia zdolności prawidłowego funkcjonowania i zapewnić prawidłowy rozwój wzrastających w niej dzieci”.

Realizacja powyższego celu odbywała się poprzez cele szczegółowe takie jak:

1. Diagnozowanie i analizowanie środowisk rodzinnych.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych rodziny.
3. Zwiększenie oferty pomocy i opieki specjalistycznej.
4. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny.
5. Wzmacnianie roli, funkcji i wartości rodziny.

Powyższe cele mają określone zadania, sposób ich realizacji, ponadto wskazano realizatorów tych zadań oraz planowany termin.

Każdy z powyższych celów ma określone zadania służące osiągnięciu zakładanych wskaźników realizacji, termin oraz wskazano realizatorów tych zadań.

W Programie ujęto informację o źródłach finansowania jakimi mają być środki własne Gminy, dotacje z budżetu państwa oraz środki pozyskane z funduszy unijnych i inne. Realizacja Programu miałyby się odbywać we współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie i m.in.: asystenta rodziny, pracownika socjalnego, Policji, placówek oświatowych i służby zdrowia, PCPR -ów i organizacji pozarządowych.

Założono, że Gminny Program Wspierania Rodziny Gminy Bodzechów jest dokumentem otwartym i długofalowym, który będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących

potrzeb. Ponadto monitoring prowadzony będzie na zasadzie corocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiania aktualnych potrzeb związanych z realizacją tych zadań.

W Programie ujęto również zakładane efekty realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej przedstawił opracowane sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie za 2023 rok, gdzie w punkcie V "Pozostała działalność podejmowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie", ppkt 1 „Gminny Program Wspierania rodziny – Asystent rodziny” opracowane zostało sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny w Gminie Bodzechów w roku 2023, które zostało przedstawione podczas sesji Rady Gminy.

Reasumując, po analizie dokumentu stwierdzono, że założenia Programu, to głównie praca ośrodka pomocy społecznej we współpracy z różnymi instytucjami oraz realizacja zadań przez asystenta rodziny. W Programie brak było opracowanej analizy SWOT, przy opracowywaniu Programu na kolejne lata należy uwzględnić powyższą uwagę.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie na dzień kontroli zatrudniał jedną osobę na stanowisku asystenta rodziny, na umowę o pracę, w wymiarze pełnego etatu, która posiada kwalifikacje zgodne z art. 12 ust. 1 pkt I ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tj. ukończyła studia wyższe na kierunku pedagogika (zał. nr 1 cz. II). W trakcie kontroli sprawdzono złożone w aktach osobowych oświadczenia asystenta rodziny potwierdzające spełnianie wymagań, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 3 cyt. ustawy oraz wydruk potwierdzający niefigurowanie w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym, a także informację o niefigurowaniu w Krajowym Rejestrze Karnym.

Z analizy zakresu czynności asystenta rodziny wynika, że zawiera on wszystkie zadania asystenta, o których mowa w art. 15 ust. 1 w/w ustawy. Zakres czynności podpisany został przez asystenta rodziny (zał. Nr 5).

Ponadto w trakcie kontroli nie stwierdzono łączenia wykonywania obowiązków asystenta rodziny z zadaniami pracownika socjalnego na terenie gminy Bodzechów oraz prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę, o których mowa w art. 17 ust. 3 i 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Asystent rodziny podnosi swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniu, o którym mowa w załączniku nr 1 cz. II niniejszego wystąpienia dot. tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów. Dokumentacja potwierdzająca udział w szkoleniach znajdowała się w teczce osobowej asystenta rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie, w okresie objętym kontrolą, uczestniczył w realizacji rządowego programu „Asystent rodziny w 2023 r.” i wnioskował o dodatek do wynagrodzenia dla asystenta rodziny oraz na pokrycie kosztów wynagrodzenia wraz z pochodnymi poniesionych za okres listopad i grudzień 2023 r. W ramach Programu, gmina otrzymała dofinansowanie w wysokości 2 000 zł, na wypłatę jednorazowego dodatku oraz kwotę 9 165,94 zł na pokrycie kosztów wynagrodzenia asystenta rodziny za listopad i grudzień 2023 r. Środki finansowe pochodzące z Funduszu Pracy zostały przekazane na podstawie umowy zawartej pomiędzy Wojewodą Świętokrzyskim z Wójtem Gminy Bodzechów tj: Umowa nr 5/2023/AR z dnia 22 grudnia 2023 roku. W trakcie kontroli przedstawiono do wglądu dokumentację merytoryczną i finansową związaną z realizacją zadania, która potwierdzała wypłatę w/w świadczeń.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo—wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie zatrudnia jedną osobę na stanowisku asystent rodziny, która w czasie trwania kontroli współpracowała z 14 rodzinami. Z czterema rodzinami, asystent pracuje od 2018 r., z jedną od 2019 r., z dwoma od 2020 r., z dwoma od 2021 r., z jedną od 2022 r. i z czterema od 2023 r. Spośród rodzin cztery zostały zobligowane do współpracy z asystentem przez sąd. W rodzinach objętych wsparciem asystenta przebywa 21 dzieci. Dziewięcioro dzieci przebywa w pieczy zastępczej (w tym:

8 w instytucjonalnej pieczy zastępczej i jedno w rodzinnej pieczy). Z informacji zawartych w dokumentacji rodzin oraz zał. nr I cz. III wynika, że rodziny zostały objęte wsparciem asystenta rodziny ze względu na występowanie problemów takich jak: bezradność i trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trudności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz nadużywanie alkoholu.

W trakcie kontroli przeanalizowano dokumentację wszystkich rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. Na podstawie ustnych wyjaśnień i dokumentacji prowadzonej przez asystenta i pracownika socjalnego stwierdzono, że przydzielanie rodzinie asystenta prowadzone jest zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. w przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy oraz dokonuje analizy sytuacji rodziny. Następnie pracownik socjalny wnioskuje na piśmie do kierownika OPS o przydzielenie asystenta rodziny (**zał. nr 6**). W dalszej kolejności kierownik wyraża na wniosku pisemną zgodę na objęcie rodziny wsparciem asystenta i podpisywana jest zgoda rodziny na współpracę z asystentem (**zał. nr 7**).

W dokumentacji niektórych rodzin prowadzonej przez asystenta rodziny, brakowało wniosków pracownika socjalnego do kierownika o objęcie rodziny opieką asystenta oraz zgody rodzin na współpracę z asystentem. Ustalono, że brakująca dokumentacja gromadzona jest i przechowywana przez pracownika socjalnego. Wobec powyższego, kontrolujący zasugerowali, by skompletować dokumentację asystenta dotyczącą objęcia rodziny wsparciem, poprzez całościowe gromadzenie i przechowywanie dokumentacji w jednej teczce/segregatorze, poczynwszy od wniosku pracownika socjalnego do kierownika OPS o objęcie rodziny wsparciem asystenta, poprzez zgodę rodziny, a także korespondencję dotyczącą współpracy z rodziną.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta należy w szczególności opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, a w przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej opracowanie planu pracy z rodziną, we współpracy z członkami rodzin i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Z analizy dokumentacji wynika, że dla wszystkich rodzin objętych wsparciem asystenta opracowane zostały plany pracy (**zał. nr 8**) zawierające dane rodziny, imię i nazwisko asystenta rodziny,

datę sporządzenia planu, cel główny, który zazwyczaj brzmi: „podniesienie umiejętności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego”. Ponadto w planie określone zostały cele szczegółowe wraz z efektami, tj. np.: poprawa sytuacji materialnej, mieszkaniowej, dbanie o czystość i porządek w domu/mieszkanie, dbanie o higienę dzieci. W trakcie realizacji celów szczegółowych, zaplanowano konkretne działania i terminy ich realizacji oraz wskazano osobę odpowiedzialną za wykonanie poszczególnych działań. Z analizy planów wynika, że są one opracowywane indywidualnie dla każdej rodziny z uwzględnieniem jej zasobów oraz aktualnych potrzeb. Plany aktualizowane są średnio raz w miesiącu, tj. sporządzana jest II część planu tzw.: „aktualizacja” (zał. nr 9). Część ta zawiera przede wszystkim: ocenę wykonania działań i nowe cele krótkoterminowe. Częstotliwość aktualizacji planów powoduje, że jest to czynność czasochłonna, a plany i ich aktualizacje stanowią większą część dokumentacji asystenta. W związku z powyższym, kontrolujący zaproponowali, by ocenę realizacji planu oraz jego modyfikacji dokonywać np. raz na pół roku.

Asystent realizuje swoje zadania głównie poprzez kontakt z rodziną. Z każdego kontaktu osobistego w miejscu zamieszkania rodziny bądź telefonicznego sporządzana jest adnotacja w karcie opisu czynności asystenta rodziny (zał. nr 10) oraz w notatce służbowej (zał. nr 11). Średnio w ciągu miesiąca odbywa się od dwóch do czterech kontaktów i więcej w zależności od potrzeb i sytuacji rodziny. Podobnie jak w przypadku planów, dokumentacja ta jest bardzo obszerna i czasochłonna. Zaproponowano asystentowi, by dokonywał krótszych adnotacji z kontaktów, a w przypadku ważniejszych wydarzeń sporządzał notatkę służbową. Analiza powyżej dokumentacji potwierdza systematyczne monitorowanie sytuacji rodziny przez asystenta.

Na podstawie analizy dokumentacji rodzin oraz informacji zawartych w załączniku nr I cz. III, stwierdzono, że asystent rodziny w ramach zapewnienia rodzinom przeżywającym trudności wsparcia i pomocy oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, realizował następujące zadania:

- **udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego** — w powyższym zakresie asystent udzielał rodzinom instruktażu jak racjonalnie planować budżet domowy i nim gospodarować; zachęcał do systematycznego dbania o porządek i przestrzegania zasad

higieny osobistej, gotowania zdrowych posiłków. Powyższe działania podejmowane były wobec 12 rodzin;

- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych** — asystent udzielał rodzinom pomocy w powyższym zakresie poprzez: informowanie o możliwości skorzystania z różnych form pomocy np. rzeczowej, finansowej, żywnościowej; pomoc w uzupełnianiu dokumentów i dopełnienie formalności urzędowych. Z pomocy w powyższym zakresie skorzystało 14 rodzin;
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych** — asystent motywował rodziny do podjęcia leczenia odwykowego; prowadził rozmowy wspierające, zachęcał do skorzystania ze wsparcia specjalistycznego, w tym pomocy psychologa zatrudnionego w Punkcie Konsultacyjnym. Wsparcie w tym zakresie uzyskały 3 rodziny;
- **udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi** - asystent realizował powyższe zadanie poprzez przeprowadzanie rozmów z dziećmi oraz rodzicami, dotyczących wzajemnych relacji rodzinnych, zacieśniania więzi rodzinnych, wspólnego spędzania czasu wolnego; zachęcał do kontaktu ze szkołą, wychowawcami i nauczycielami; zachęcał rodziców do uczestnictwa w życiu szkolnym dzieci, do uczęszczania dzieci do świetlic środowiskowych; monitorował wyniki w nauce; pomagał w odrabianiu prac domowych. Zadanie realizowane było w 12 rodzinach;
- **wspieranie aktywności społecznej rodzin** — asystent zachęcał rodziny do wspólnego spędzania czasu oraz informował o różnego rodzaju inicjatywach społecznych, akcjach i spotkaniach w szkole zachęcając rodziców do udziału w nich. W okresie objętym kontrolą działania podejmowane były w przypadku wszystkich rodzin;
- **motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych** – asystent zachęcał do udziału w kursach i szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe; mobilizował do podejmowania prac dorywczych; analizował wraz z członkami rodzin oferty pracy. Działania w powyższym zakresie były podejmowane w 11 rodzinach;
- **udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej** - asystent motywował rodziców do poszukiwania i utrzymania pracy oraz do zarejestrowania się w PUP. Ponadto przedstawiał pozytywne skutki wynikające z podjęcia pracy. Zadanie realizowane było w 11 rodzinach;
- **motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych** -

asystent motywował rodziny do korzystania z poradnictwa specjalistycznego, zwłaszcza psychologa zatrudnionego w Punkcie oraz do podjęcia leczenia odwykowego czy udania się z dziećmi do poradni psychologiczno-pedagogicznej. Wsparcia w tym zakresie udzielono wszystkim rodzinom;

- **udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych** - zadanie realizowane poprzez motywowanie i zachęcanie do korzystania z zajęć w świetlicach środowiskowych, gdzie organizowane są różnego rodzaju zajęcia. Wsparcie w tym zakresie udzielane było również poprzez rozmowy z dziećmi na temat emocji i ich okazywania; informowanie rodziców o możliwości skorzystania z usług Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Pomocy w powyższym zakresie, asystent udzielił wszystkim rodzinom;
- **prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci** - wobec rodziców zadanie realizowane było głównie poprzez uświadamianie o obowiązku zapewnienia dzieciom podstawowych potrzeb; zachęcanie rodziców do wyznaczania zasad obowiązujących w domu; rozmowy na temat uczuć, wzajemnego szacunku i praw dziecka. Wobec dzieci zadanie realizowane było głównie poprzez: motywowanie do nauki, korzystania ze świetlic środowiskowych; zachęcanie do rozwijania zainteresowań i pasji; motywowanie do przestrzegania zasad panujących w domu oraz do okazywania rodzicom szacunku. Z pomocy w powyższym zakresie skorzystało łącznie 18 osób;
- **podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin** — w okresie objętym kontrolą nie podejmowano działań interwencyjnych i zaradczych ponieważ nie zaistniała taka konieczność. Wobec dwóch rodzin, które obecnie objęte są wsparciem asystenta, podejmowane były takie działania w 2022 r. Działania zaradcze i interwencyjne polegały na wezwaniu policji do domu rodzinnego, w którym małoletnie dzieci pozostawione zostały bez właściwej opieki oraz w drugim przypadku – ze względu na fakt, że rodzice byli pod wpływem alkoholu. W przypadku jednej rodziny, dzieci zostały zabezpieczone u ciotki i osób bliskich;
- **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej, niż co pół roku i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 - z analizy dokumentacji rodzin wynika, że powyższe zadanie nie było realizowane (zał. nr 12).** Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonywanie oceny należy do obowiązkowych zadań asystenta. Okresowa ocena sytuacji rodziny winna

być dokonywana nie rzadziej niż co pół roku i przekazana podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 w/w ustawy;

- **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną** - w kontrolowanym okresie asystent rodziny zakończył współpracę z 3 rodzinami. Powodem zakończenia współpracy było: w przypadku jednej rodziny - osiągnięcie celów zaplanowanych w planie pracy, w przypadku drugiej rodziny – brak współpracy ze strony rodziny, a z trzecią z powodu braku efektów współpracy. Asystent prowadził monitoring w rodzinie, w której udało się zrealizować plan pracy. Monitoring prowadzony był w formie wizyt w miejscu zamieszkania rodziny, z których sporządzane były notatki służbowe (zał. nr 13) oraz poprzez kontakt telefoniczny, przez okres 6 miesięcy. Zakończenie współpracy z rodziną zawsze poprzedzone jest wnioskiem asystenta o zakończenie asysty rodzinnej (zał. nr 14), który zatwierdza kierownik Ośrodka. W odniesieniu do pozostałych rodzin, z którymi zakończono współpracę i w których monitoring nie był prowadzony (zał. nr 15), w przypadku jednej, Ośrodek w Bodzechowie, poinformował pisemnie Ośrodek w Ćmielowie o tym, że na terenie ich gminy przebywa rodzina, która objęta była wsparciem asystenta (zał. nr 16). W przypadku drugiej rodziny, OPS w Bodzechowie poinformował sąd o rezygnacji rodziny ze wsparcia asystenta oraz zwrócił się z prośbą o wgląd w sytuację rodziny (zał. nr 17);
- **sporządzanie na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach** - w okresie objętym kontrolą OPS sporządził 2 opinie na wniosek sądu w 2023 r., natomiast w roku bieżącym – nie sporządzał żadnej;
- **współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny** - jednostki i osoby, z którymi asystent współpracuje najczęściej to: pracownicy socjalni i kierownik ośrodka, kuratorzy, sąd, placówki oświatowe, poradnia psychologiczno-pedagogiczna, świetlice środowiskowe;
- **udział w zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej** - z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że asystent rodziny uczestniczył w 2023 r. w posiedzeniach 2 zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Natomiast w roku bieżącym - nie uczestniczył w żadnym zespole;

- **współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9 a lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną** - w okresie objętym kontrolą asystent rodziny współpracował z zespołem interdyscyplinarnym w przypadku 4 rodzin, w których prowadzona była procedura Niebieskiej Karty prowadzona była;
- **zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa** - Ośrodek Pomocy Społecznej w Bodzechowie nie zatrudnia specjalistów. Rodziny objęte wsparciem asystenta mogą korzystać z pomocy psychologa zatrudnionego w Punkcie Konsultacyjnym lub specjalistów zatrudnionych w szkołach i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowcu Św.

Zadanie w zakresie zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, realizowane jest prawidłowo z uchybieniem, polegającym na nie dokonywaniu okresowej oceny sytuacji rodziny, o której mowa w art.15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej.

b) Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających:

W kontrolowanym okresie powyższe zadanie nie było realizowane. Zgodnie z informacją zawartą w załączniku nr 1 część IV na terenie gminy Bodzechów nie funkcjonują rodziny wspierające. Z pisemnych wyjaśnień Kierownika wynika, że Ośrodek podejmował próby pozyskania rodzin wspierających poprzez umieszczanie informacji na tablicy ogłoszeń oraz na stronie internetowej Ośrodka, jednak nikt się nie zgłosił. Ponadto pracownicy socjalni w czasie pracy w terenie informują o możliwości wsparcia przez rodziny wspierające.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina zobowiązana jest do współfinansowania kosztów pobytu małoletniego w pieczy zastępczej, wielkość tego współfinansowania określona została w art. 191 ust. 9 cyt. ustawy.

W kontrolowanym okresie tj. od 01.01.2023 r. do dnia kontroli tj. 25.04.2024 r., 15 dzieci z terenu gminy Bodzechów umieszczonych było w rodzinnej pieczy zastępczej oraz

12 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, za które gmina ponosi odpłatności. Wysokość środków finansowych za pobyt dzieci w pieczy zastępczej obrazuje tabela przedstawiona w załączniku nr 1 część V.

Zadanie realizowane prawidłowo.

Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Zadanie nie było realizowane z uwagi na fakt, że na terenie gminy na chwilę obecną nie ma rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, a te które były zagrożone objęte zostały wsparciem asystenta rodziny. W rodzinach pozostających w zainteresowaniu Ośrodka prowadzona jest praca socjalna.

Koordinowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem".

Gmina Bodzechów w okresie objętym kontrolą zrealizowała jeden wniosek o przyznanie jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 4000,00 zł. W teczce rodziny, której wypłacono świadczenie znajdowały się następujące dokumenty:

- wniosek o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia wg wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 stycznia 2022 r.;
- zaświadczenie lekarskie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu;
- zaświadczenie, że kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu;
- upoważnienie wnioskodawczyni o możliwości odebrania dokumentów;
- oświadczenie, że wnioskodawca nie jest zainteresowany wsparciem w postaci asystenta rodziny;
- zaświadczenie o weryfikacji danych w rejestrze PESEL;
- decyzja o przyznaniu świadczenia;
- metryka sprawy.

Po zapoznaniu się z dokumentacją stwierdzono, że wniosek został rozpatrzony zgodnie z zapisami ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.

Z informacji przekazanych przez Kierownika Ośrodka wynika, że w okresie kontrolnym nie występowała potrzeba udzielania wsparcia asystenta rodziny ani koordynowania działań wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016r., o wpieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”. W kontrolowanym okresie rodzina, która zwróciła się o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego nie wyraziła potrzeby skorzystania ze wsparcia asystenta.

Zadanie realizowane prawidłowo w zakresie prowadzenia postępowania o wypłatę jednorazowego świadczenia, o którym mowa w art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Natomiast w zakresie koordynowania działań, o których mowa w art. 8 cyt. ustawy zadanie nie było realizowane z uwagi na brak wniosków.

Ustaleń dokonano na podstawie:

- rozmów z kierownikiem OPS, asystentem rodziny;
- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, statutu i regulaminu organizacyjnego OPS oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Mając powyższe na uwadze wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej dokonywać okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku.
2. Zaktualizować Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bodzechowie, tak aby uwzględniał wszystkie zadania określone w art. 15. ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

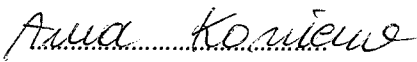
Pouczenie

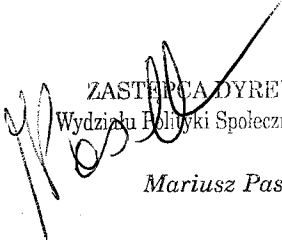
Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2024 poz. 177 t.j.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich

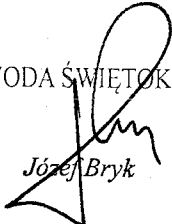
uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostaną ujawnione rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wezwania. W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcę zastępczego w terminie, o którym mowa, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na bezczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 1000 do 15 000 zł.

(podpisy osób kontrolujących)

ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia
Mariusz Pasek

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

Józef Bryk

Wojewoda Świętokrzyski

Wykaz załączników:

1. **Załącznik Nr 1** - Informacja przygotowana przez jednostkę kontrolowaną.
2. **Załącznik Nr 2** - Zarządzenie Nr V/34.2023 Wójta Gminy Bodzechów z dnia 01.03.2023 roku w sprawie upoważnienia Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy społecznej w Bodzechowie do prowadzenia postępowania, a także wydawania decyzji administracyjnych, postanowień i zaświadczeń.
3. **Załącznik Nr 3** - Zarządzenie Nr IV/30/2018 Wójta gminy Bodzechów z dnia 05.03.2018 roku w sprawie upoważnienia do prowadzenia postępowania w sprawach jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia żywego dziecka.
4. **Załącznik Nr 4** - Uchwała Nr XLIII/84/2021 rady gminy Bodzechów z dnia 29.11.2021 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2022-2024.
5. **Załącznik Nr 5** - Zakres obowiązków (czynności) i odpowiedzialności asystenta rodziny.
6. **Załącznik Nr 6** - Wniosek do kierownika OPS o przydzielenie asystenta rodziny.
7. **Załącznik Nr 7** - Pisemna zgoda rodziny na współpracę z asystentem.
8. **Załącznik Nr 8** - Plan pracy z rodziną.
9. **Załącznik Nr 9** - Aktualizacja planu pracy z rodziną.
10. **Załącznik Nr 10** - Karta opisu czynności asystenta rodziny.
11. **Załącznik Nr 11** - Notatka służbowa z kontaktu asystenta z rodziną.
12. **Załącznik Nr 12** - Wyjaśnienie dot. braku sporządzania okresowej oceny sytuacji rodziny.
13. **Załącznik Nr 13** - Notatka służbowa z monitoringu rodzin.
14. **Załącznik Nr 14** - Wniosek asystenta o zakończenie asysty rodzinnej.
15. **Załącznik Nr 15** - Informacja pisemna dotycząca monitorowania rodziny po zakończeniu współpracy z asystentem.
16. **Załącznik Nr 16** - Informacja do OPS w Ćmielowie o rodzinie objętej opieką asystenta.
17. **Załącznik Nr 17** - Informacja do sądu o rezygnacji rodziny ze wsparcia asystenta z prośbą o wgląd w sytuację rodziny.

